

List za koristi delavskog ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo.
This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETARREC

Entered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

PAZITE!

na številko v oklepaju, ki se nahaja poleg vavnega naslova, prilepljene spodaj na ovitku. Ako je številka 76 tedaj vam s prihodnjo številko našega lista potrebe naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Leto (Vol.) IV.

Stev. (No.) 75.

Chicago, Ill., 16. februarja (February), 1909.

ramota za civilizirano in svodno Ameriko!

stoletnica rojstva Lincolnova, osvoboditelja črnih sužnjev, obhajajo Zed. države s tem, da je trg za sužnje zopet odprt.

Prostovoljni sužnji.

Slavna Amerika, dežela svobode in civilizacije, obhaja te dni stoletnico rojstva Lineolnovega, nega predsednika Zed. držav, ki pred dobrimi 50 leti odpravil moč sužnjev.

Po vseh mestih vihrajo zastave, one slava-klici, in vsi govorniki o dvoranah citirajo Lineolnovcev smrtne besede o svobodi človeka. To je eden znak Lineolnovcev.

Drugi znak slavnosti je pa ta, da je v Zedinjenih državah ravno dne, ob stoletnici rojstva moža, teri je prodajal suženjstvo, — zopet odprt trg, ne za črne, temveč za bele ljudi: odprta je zopet avna prodaja sužnjev. Razlika je samo ta, da pred Lincolnom so ljudi prodajali siloma, a danes se s moderni mezni sužnji, brezposelnim delavci, prostovoljno pridajo v sužnost.

Poročali smo že v "Proletarju", in tudi "Glas Naroda" je poročal — kako se je zadnje dni ponudilo v New Yorku čez sto brezposelnih delavcev nekemu trgu, da jih na javni dražbi proda. Dotičniki so izstradani in prezbleveči, kateri nimajo kaj jesti niti kje spati.

Danes pa imamo zopet drugi lučaj. Uredniku Hearstovega časopisa "Chicago American" piše dne 6. feb. neki W. Thomas Withrow iz Girarda, Kans., kateri želi, da si javnim potom pošče kupca, ki ga naj kupi, da ostane (on) njegova lastnina za svoje življence.

Dotično Withrowo pismo se glasi v slovenskem prevodu:

Uredništvo! — Tem potom se ponudim najboljemu kupcu na prodaj za "cash". Jaz sem belokozen Amerikanec, star 38 let, krepak in zdrav; vam 135, inteligenčen, zmoten in ponosen, ake so proti meni dostojno postopata. Na zadovoljnost kupca in po tem polne kupnine, se takoj izročim sam v roke svoga kupca in postanem njegova lastnina za vse ostale dni moči življence. Kupne ponudbe se sprejemajo do opoldne 15. marca, nakar se odpru vsa pisma in takoj pošle obvestilo najugodnejšemu ponudniku. Ponudba izpod \$10.000 ne so sprejme. Ponudbe se morajo poslati na mojo naslov po pošti in vsekakupnost je trdno zagotovljena. Prodaja se izvrši na podlagi zakonitek kupne pogodbe in kontraktu, s katerim kupni kupec vse pravice do mene, mojih zmožnosti in do mojega dela ves čas mojega ostalega življence, in jaz se podvržem njegovemu volju.

Koliko daste zame? Naslov:

W. THOMAS WINTHROW,
109 N. Cherokee St., Girard, Kans.

To je bona fide moj namen, in izvršil ga bom, če dobim zadovoljivega kupca.

"Uredništvo omenjenega lista je takoj šlo na informacije o "samoprodaji" tega moža in našlo, da je dotičnik pri zdravi pameti, inteligent — toda brez dela in sredstev za življence. Ima ženo in dva otroka. Ko so prashali, čemu se prodaje v sužnost in v Ameriki, kjer je svoboda (!) doma, odgovoril je: "Sužnost je dandanes, kakor razmere stote, boljša od takozvanje svobode. Reveži sploh nismo svoboda, je za nas sužnost. Ni ga dneva, da ne bi slišali o samomorih in o stradanju ljudi na smrt. Nesrečni, izstradani ljudje, ki so odvisni le od posestnikov strojev in industrije, nima druga izhoda nego da se prodajo v direktno sužnost, nakar so preskrbljeni saj s kruhom, oblike in ležiščem pod streho. Sedaj gospodarski sistem ne more dovoliti, da bi bili vsi ljudje svobodni: večen boj je med svobodo in sužnostjo. Nekteri delajo in drugi morajo stradati in umirati gladi. Povprečna meza na vposlenega delavca je le toliko, da se jeden preživi dokler dela; čim pa neha delati, je izročen stradanju. Vsledtega ne izgubi brezposleni delavec ničesar, ako se prada v sužnost."

Kaj se že danes vse brzojavno poroča?

Brzjavka poroča, da je kopelj v beli hiši za predsednika Tafta, tako velika, da imajo v nji 4 osebe prostora.

Ako zdaj klečplazni patriotje še zvedo, za koliko oseb je prostora v stranišču za Tafta in kako velike so njegove žepne rute, potem bodo zadovoljni.

Mi vsaj upamo to!

"Nisem sam 50.000 revežev vam postavim na trg v treh mesecih, ako bi se našel kupec. Rečem vam v 10 letih bo v Ameriki več belih sužnjev kakor je pa bilo črnih l. 1860. Ampak zdaj bodo sužnji poceni. Suženjstvo bo obstalo dolgo dokler ne izbruhne druga civilna vojna, ki bo podrla temelj vsega suženjstva: privatno lastnino sredstev za produkcijo in distribucijo."

Ko so prashali Withrowa, čemu si je postavil tako visoko ceno, \$10.000, dejal je, da to je še prepočeni — počeni kot blato. "Sužnji" — pravi — "so zdaj več vredni kot so bili ob času civilne vojne. Moderna mašinerija je visoko povzdignila produktivno kapaciteto sužnjev. Sedaj producira suženj povprečno \$2.500 na leto. Njegov lastnik morda izda zanj celo leto \$200; tako profitira pri njem okroglih \$2.300 na leto. V desetih letih torej profitira \$23.000 — vidite, kak dobilec dočasa sožnji! Upam, da se ne bo kesar, kadar mene kupi."

Pripomniti nimamo več kaj. Naši bralec naj si sami delajo sodbo o tem božjem redu v slavnih, svobodnih Amerikih!

Clevelandski mestni volilni svet je dal sestaviti štatistiko o naseljenih volileih. Rezultat je tak: 2836 Angležev, 1414 Kanadev, 11.101 Nemcev, 3075 Ircev, 556 Škotov, 366 Valcev, 2488 Čehov, 418 Poljakov, 93 Francovcov, 1906 Ogrov, 2640 Astricjev, 1723 Ruskov, 1119 Lahov, 4 Indijci, 3 Španci, 408 Švicarjev, 328 Švedov, 115 Dancev, 21 Fincev, 67 Norvežanov, 9 Nizozemcev, 1 Afrikanec, 1 Arabec, 218 Holandecv, 11 Belgijev, 34 Rumuneev, 6 Avstralcev, 3 Moravci, 2 Južno-američana, 11 Sirijev, 3 Grki, 222 Turčinov, 1 Maltez in 1 Čilenc.

Tu vidimo zabeležene skoro vse narode, le Jugoslovane pogrešamo, dasi nad 10 tisoč Slovencev živi v Clevelandu, med katerimi bo skoro 1000 volilcev.

Slovenci, Hrvatje in Srbi so se dali najbrž vpisati za Avstrije. Pred tujevi se sramujejo svoje narodnosti in se vpisujejo kot Avstrije, dočim avstrijskega naroda želi spati.

Kdo je temu krit? Jugoslovansko meščansko časopisje v Ameriki, s katerim kupni kupec vse pravice do mene, mojih zmožnosti in do mojega dela ves čas mojega ostalega življence, in jaz se podvržem njegovemu volju.

Koliko daste zame? Naslov:

W. THOMAS WINTHROW,

109 N. Cherokee St., Girard, Kans.

To je bona fide moj namen, in izvršil ga bom, če dobim zadovoljivega kupca.

"Uredništvo omenjenega lista je takoj šlo na informacije o "samoprodaji" tega moža in našlo, da je dotičnik pri zdravi pameti, inteligent — toda brez dela in sredstev za življence. Ima ženo in dva otroka. Ko so prashali, čemu se prodaje v sužnost in v Ameriki, kjer je svoboda (!) doma, odgovoril je: "Sužnost je dandanes, kakor razmere stote, boljša od takozvanje svobode. Reveži sploh nismo svoboda, je za nas sužnost. Ni ga dneva, da ne bi slišali o samomorih in o stradanju ljudi na smrt. Nesrečni, izstradani ljudje, ki so odvisni le od posestnikov strojev in industrije, nima druga izhoda nego da se prodajo v direktno sužnost, nakar so preskrbljeni saj s kruhom, oblike in ležiščem pod streho. Sedaj gospodarski sistem ne more dovoliti, da bi bili vsi ljudje svobodni: večen boj je med svobodo in sužnostjo. Nekteri delajo in drugi morajo stradati in umirati gladi. Povprečna meza na vposlenega delavca je le toliko, da se jeden preživi dokler dela; čim pa neha delati, je izročen stradanju. Vsledtega ne izgubi brezposleni delavec ničesar, ako se prada v sužnost."

V Pittsburgu, Pa., so vjeli minoli teden steklega psa, ki je imel v gobu zlate zobe.

Ta pes — kmalu bi se zarekli otrok — je bil lastnina bogatih nov.

Pes je imel zlate zobe in tisoče ljudi z zdravimi zobmi, pa nima kaj jesti. Skoraj bi si želil človek, kazaj se ni rodil kot pes bogatih nov!!!

Kaj se že danes vse brzojavno poroča?

Brzjavka poroča, da je kopelj v beli hiši za predsednika Tafta, tako velika, da imajo v nji 4 osebe prostora.

Ako zdaj klečplazni patriotje še zvedo, za koliko oseb je prostora v stranišču za Tafta in kako velike so njegove žepne rute, potem bodo zadovoljni.

Mi vsaj upamo to!

Zločinski družabni red.

"Glas Naroda" — ga priznava.

Urednik slovenskega rmenega dnevnika "Glas Naroda", je moral nehote ugrizniti v kislo, kislo jabolko... Na ukaz svojega bosana je revež še nedavno hvalil sedanji gospodarski sistem in v ozekanje mesta. Ali ne bi bilo bolj umestno, če bi se ta svota operabilna za podporo mestnih ubožcev?

Mestni očetje nimajo dandanes za kaj takega smisla. Sami sede pri polnem koritu in so siti. Zato naj bi se spominjali ubožcev, ko bi si s spominom na lačne, le pokvarili želodec!

V avstrijskem državnem zboru so se meščanski nemški in češki poslaneci stepli kot pijanci v gostilni. Drug drugemu so lučali najgrše psovke v obraz, a ko to ni izdal, so si posegli v lase, valjali se po tleh, grizli in suvali.

Prodajalec brezposelnih delavcev ima toliko ponudb, da ne more na vse odgovoriti.

PO STAREM OBICAJU.

Letos bemo stoletnico Lineolnovskega rojstva, ktero so proglašili za spominski praznik, obhajali na žalosten način. Lineoln je bil oni veliki predsednik, ki je v Zjed. državah odpraval suženjstvo na to bodo v Brooklynu pravljili na ta način, da bodo na javni dražbi — prodali 300 belih sužnjev.

Na sedanjem gospodarskem sistemu se ne more prikazati v slabši luči, nego s tem, da je 300 marljivih in za delo sposobnih možkih in zensk vsled bede, lakovati in druzji nepriljubljenih, prodajati se na javni dražbi, kakor se prodaja blago.

Prodajalo belih sužnjev priredi E. T. O'Loughlin, 739 Carroll St., Brooklyn Borough v New Yorku, in nesrečni so O'Loughlini takoreč prisili, da to strati. Vesko ga je prosil naj njega (prosilec) prvega proda in pri tem je prisilo do prvega boja za prednost pri prodaji. In vse to se je godilo pri nas v najboljši vsej deželi.

Tak resen migljev s šibo, bi morda ozdravel meščanske poslance. Seve je taka kazen nekako surava, a je na mestu za suravo parlamentarne klovne, ki sami izzivajo pretepe.

V minolem letu so v Franciji zkalili 49.298 konj. To dokazuje kako strašno gospodari kapitalizem. Siromaci nimajo denarja za govedino in pomagajo si z manjšo dnevno.

Odkar je se zvedelo, da je O'Loughlin prodal nekega delavca, dobiva vedno več pisem s katerimi ga brezposelnim prisijo, naj jih proda, da jim ne bo treba stradati. Pisem prihaja toliko, da mu ni mogeče na vse odgovoriti. Samo v soboto dopoldne je dobil O'Loughlin 60 pisem iz vseh krajev republike in vseh izjavljajo nesrečniki, da jim ne prestane drugo, nego izvršiti samomor ali pa kak zločin.

Prvi, ki boda prodan je nek mašinist, ki že dolgo časa strada in spi pod brooklynskim mostom.

Pri prodaji O'Loughlin ne boda sužnji klicali z imenom, temveč prodajali jih bode kak blago, brez imena.

Ali ta in drugi slovenski časniki v Clevelandu se niso potrudili toliko, da bi Slovence podučili, da se jim ni treba sramovati svoje narodnosti.

Mi ne zamerimo narodu ali zamerimo pa časnike, ki so med Slovenci veliki patriotje, ki pljujejo žvelpo v ogenj na Nemce v Avstriji, dokler nese groš — ker se jim gre za groš in se jim bo glo za groš, ker jim je narodnost le "slager", da služijo groš.

Ta članek pove dovolj. Ampak znacičen je ta članek v kapitalističnem, protidelavskem, vsezadarskem, — sploh: skabskem listu "Glas Naroda". V "Proletarju" navadno tako vest — tako strašno obtožbenico sedanjega zločinskega družabnega reda — pristojno komentiram. Toda "Gl. Nar." je le opomnil, da "naš sedanj gospodarski sistem se ne more prikazati v slabši luči..." To priznanje je dragoceno! Ne samo naš gospodarski sistem, marveč ves družbeni red je zgrešen, krivičen, nečloveški, zločinski — roparsk je! In vse nepopisna revščina in krvavokruto trpljenje delavcev je produkt tega reda. Le škoda, da bo "Glas Naroda" oziroma njegov učitelj bodoči kralj.

Brezposlci so zaupali v svoje pravno, da ima vsak človek pravico hoditi po cešti, in niso računali s policajo, z barbarenimi čuvaji trojice — trona, altarja in kapitalizma. Predno so dospeli na svoj cilj in povedali gospodi, da so lačni, bosi in razcapani, dasi so pošteni delavci, so jih zveri v policijskih uniformah napadli z golimi sabljami in razgnali.

Angleški kralj in drugi postopci v škrilatu, svili, baržunu, fraku in blestečih uniformah so lahko v miru žrli šampanja, dokler niso pocepili pod mizo.

Nemška kapitalistična država je bila rešena.

Avstrijska vlada, pravzaprav kamarila, ki vlada Avstrijo, postaja od dne do dne smejneja. Zdaj je ta kamarila odredila 12 bojnih ladij v Špico, ki meji ob Črnomorje. Ena križarka na 48 Green ulica eno šunko.

Oficijni dobredelni zavod hoče preiskati to "zadevo". Prepričati se hoče, ali osem gladnih otrok res zasluži, da sme le začasno uživati prežganko in krompirjevko.

Takšen optimist! Sodija mora semjent optaknilo veliko "bučo" za kratek čas poslati na ričet, ker drugače bi ludstvo spoznalo prenaglo, zakaj imamo sodišča v naši republiki.

Ta kamarila je podobna očetu,

ki slabotnemu detetu preti s šibo, če ne bo priden.

Kedar nemški cesar Viljem zine, takrat pove gotovo bedastotoč. Ob prihodu angleškega kralja Edvarda je Viljem pri toastu dejal, da je Berlin njegovo glavno mesto.

Ako pomislimo, da je bilo v Berlinu oddanih pri zadnjih volitvah 250 tisoč socialističnih glasov, 87 tisoč svobomiselnih in le 62 tisoč konzervativnih — železovlith patriotskih, potem je ta bahatost Vilj

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, III.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta.
Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglasni po dogovoru. Pri spremembah bivališča
je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President;
JOHN PETRIČ, Secretary;
ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.



DOPISI.

Joliet, Ill., 12. februar 1909.

Cenjeni uredništvo Proletarca:

Prosim vvrstite nekaj vrstic v priljubljenem nam Proletareu.

Danes Vam pošiljam celoletno naročnino za list, pa ne zamerite, ko sem tako počasen. Kdo pa ne

bi bil počasen, če napr. sliši upitje "Glas Sv." de bo Proletarec kma-

lu umrl. Marsikter bi se zato res varval. Sevede, jast sem drugače mnenja. Star pregor sicer pravi: ne kraljaj se, kjer te ne srbi" — tako bo tudi kdo o meni mislil, pa bo rekel: kaj se pa ti tam v Joliju brigata zato, kaj se godi v Chieagu? Ampak stvar je druga, predimo torej k nji.

Jaz sem namreč naročnik Prole-

tareca in "Gl. Sv." in sploh vseh slovenskih listov, kar jih izhaaju v Ameriki in zato mislim, da imam pravico govoriti z javnostjo, pa

če to potem komu ugaja ali ne. Čudno obnašanje od Mrtina Kon-

de je to, ko se zaletuje v urednike Proletarca in njega upravo. Kaj

pa je Kondu mar, koliko uredni-

kov ima Proletarec, dokler jih on

ne plačuje? Vsak pobič bi moral

vedeti, da je to smesno — otročeje javkanje. Ravnotista je glede S.

N. P. J. Kaj se pa briga Konda za to Jednoto, saj ni član nje, ka-

kor tudi ja nisem. Čemu torej

toliko soz za tujo stvar.

Pamatni ljudje se vedno brigajo za svoj delokrog, da imajo tega v redu, potem šele, če jim to čas dopušča, gredo z vzgledom dru-

gam. Žalibog, da Konda ni tisti človek, ki bi bil vstanu iti kam z

vzgl'edom. Koga? (Mogoče s kno-

fi! Op. ured.) Bežite no! Zato se

mi nezarenko neumno vidi, ko

svoj popir tako poneumnen trati.

Pa tudi čas si sam sebi trati in

družim.

Pamat, pamet Konda, pa nas ni-

kar ne imej za pajace. Če misliš na ta način nam "ejte pregaj-

nat", se že motiš.

Če si kakšen mož, delaj za bla-

gor slov. naroda v Ameriki, ne pa

za zdržbo in "hecanje". Jaz bi

nauvezadnje le rad vedel, kakšne

sorte socialist si ti Mrtine! Ali

si se tako učil socialistom. Če se

nisi učil drugz — to že ni soci-

alistizem, kar uganja zdaj — in ti

nisi noben socialist!

Ali je to socialistično, če pred-

baciaš grehe drugim, med tem

ko o svojih molčiš?

Če imaš kaj tistih možganov,

pounej jih raje za skupno dobro-

bit socialistizma, ne pa za neumne furkelne. Dokler bo pa nuceal

možgane samo za zdražbarijo, pa

le kažeš, da si neznačajne in "he-

car". V tem slučaju se lahko sme-

jejo popi socialistom in pravijo:

lejte jih, kako se kavajo med se-

boj; naj se le, vsaj nam tega ne

bo treba!

Martine! Če ti je le količaj v

resnici za socialistem, sedaj je en-

krat čas, da se zbrisiaš in delaš

v prid slov. javnosti v Ameriki.

Kako lepo bi bilo, če bi delal tudi

"G. S." takoj, kot dela "Prole-

tarec". Bili bi močni — in naš boj

bi bil proti le enemu sovražniku:

Želim torej, da se "Gl. Sv." po-

boljša in da piše kaj podučnega,

da bo prišel v kakšno veljavno med

amer. Slovencem.

To naj za sedaj zadostuje. Že-

le Preletarec obilo naročnikov

— Martinu pa boljšo pamet —

ostajam Vaš:

Mat. Požek,

804 N. Hickory St.

Aurora, Ill., 3. februar 1909.
Cenjeni urednik!

Prosim za malec prostora v na-
sem nad vse priljubljenem listu

"Proletareu".

Iz naše naselbine se čuje sploh
malo v javnosti, zato sem se jaz

namenil pisati par vrstic.

Važnega seveda ni tukaj, ker
naselje ni baš velika. Por-
čam pa glede dela to, da ni tako,

je včeraj obiskal izvrstni angleš-
kakor se je nam obetaš pred vo-
litvami. Sedaj vidimo, da je bil

to od republikanske stranke le
manever, da bi glasovali za Ta-
fta.

Taft je izvoljen, a tisti, ki so

glasovali zanj, so ostali na cedilu.

Delavec, ki si volil za Tafta, se-
daj imaš svobodo, da grēš lahko

kamor hočeš za delom. Prav ti je!
Napako si naredil sam zato le

zato, ker premalo čitalo take liste, ki bi

jih utegnili poučiti o delavskem

boju.

Vsak zaveden delavec bi moral

bitti naročnik na "Proletarca",
ki edini se bori neustrašeno za

delavske interese.

Mesto, da bi podpirali kapitali-

stične enjne a la Glas Naroda —

ki trobi v svet o dobrih časih —

naj se podpira resnično delavsko

časopisje.

K sklepnu mojega dopisa po-

zdravljam vse zavedne slov. de-

layee širom Amerike, tebi Prole-

tarcu pa dober uspeh.

S socialističnim pozdravom.

Alois Rudman.

LaSalle, Ill., 10. februar 1909.

Cenjeni uredništvo!

Prosim, dajte malec prostora v

našem pravem (ne samo reklam-
nem) delavskem listu, da napišem

nekaj vrstic o tuk. slov. naselbini.

Clovek, ki ne pozna naše nasel-
bine bi mislil, da smo tukaj kak-
šni nazadnjaki, ki se ne brigamo

na svetu za nobeno stvar. Temu

pa ni tako. Tukajšnji Sloveni

imamo sedem podpornih društev,

která vsa dobro napredujejo. To

pa še ni vse. Pred kratkim se je

ustanovilo dramatično društvo,

která vsa je že s par predstavami

presenetilo. Kakor je stvar dile-

tovska, vendor priča, da nismo

samo za kramp in loptu, temveč,

če imamo priliko se izobrazi —

tudi za druge stvari, ki so kulturne

ne glede.

Ako te vleče, da se misliš naro-

čiti na "Dom in svet", katerega

ppriporoča Frank Sakser — pre-

misli raje prej:

1. Gliha vklip štriba;

2. da je "Dom in svet" klerikalni list;

3. da iz tach listov ne pridobiš izobrazbe;

4. klerikale so orodje popov;

5. da so to naša šiba;

6. da so popi troti, ki žive brez-

delno.

Kadar boš vseh teh 6 stavkov

dobro presmisli, prosim te, dragi

rojak, izpolni "Money order" in

ga pošli ali na "Proletarca",

"Rdeči Prapor" ali pa "Svobod-

no Misel". Cena Proletareu je

\$1.50 za celo leto, Rdeči Prapor

stane 14 K., t. j. \$2.65 za celo le-

to in Svobodna Misel 3 K. za celo

leto.

To so naši listi. Kdor ti pa po-

njuje klerikalne liste, reci mu, naj

se pobere — "skidoo"!

Vsem somišljenikom kličem

kreplki naprej!

Val. Potisek.

Belježke.

So ljudje, ki hočejo boj za vsako ceno.

Ne, odkrito moram reči: Zvestobo do lastnega naroda sem si drugače zamišljala. Kakšen nacionalizem je to, ki gre vedno le za tem, da bi napravil svojemu narodu in drugim narodom čim več sovražnikov?

Rosegger ni socialni demokrat. Nemški narodnjaki so ga vedno prištevali sebi. A če bi socialni demokrat zapisal kaj takagega, bi mu rojaki - narodnjaki kmalu vrgli izdajstvo v obraz.

Proti obtožnici zaradi veleizdaje na Hrvatsku - so srbski obtoženci vložili ugovor, ki ga je sestavil znani odvetnik dr. Hinković. Ugovor pobije obtožnico juridično in stvarno ter ostro kritizira trditve in razloge državnega pravnika glede na posamezne obtoženice, ki jih samo pavšalno sumiči, ne da bi se za ta sumničenja navedli kakršnakoli fakta. Dr. Hinković pravi, da bo predsednik sodnega dvora pri obravnavi vsemu osumljenemu posebej šele obtožnico, ki zatrjuje, da so obtoženi Srbi hoteli Bosno in Hercegovino iztrgati iz "edinstvene državne zvezze": ta pa je obstajala do 1. 1866 in se je zvala "der deutsche Bund". Državni pravnik torej tozi Srbe, da so hoteli Bosno iztrgati iz tiste "edinstvene državne zvezze", ki se ji pravi "der deutsche Bund" in ki je že 1. 1866 prenehal eksistirati. Nadalje naglaša, da je cirilice, ki se v obtožnici tudi proglaša za "veleizdajstvo" z zakonom iz leta 1887, podpisanim od kralja, priznana enakopravnost z latincem. Gleda Nasicevih "razkritij" naglaša ugovor, da nimajo v stvarnem oziru nobene veljave, ker je Nastri pri vseh akcijah, ki jih je "razkrit", sam sodeloval, torej bi tudi on spadal med obtožence, ako bi bila dotična "razkritija" resnična. Končno se omenja tudi "revolucionarni statut".

Ameriški Slovenski je v sosednjem članku, da bodo Lincolni in v zgled tudi ameriškim Slovencem. S prizorem veseljem vzdružimo na znanje in podpisemo to že Amer. Slov." z obema rokama. Vsi Lincoln je bil človek blagoveščen in kremenit značaj, velik mislec, odkrivščen prijatelj zatiranih slovencev in kar je glavno bil, ki je veroval v slovenski um, ne pa v verske znotrpote: Lincoln bil brezverec. Z iskreno željo se to pridružujem "Amer. Slovencu", bi bil Lincoln vzor in v zgled tudi Ameriškim Slovencem.

Dostojnost je lepa reč. Potrebna je rdeč, kjer se nastani inteligencija in se začenja izobrazba. Zlasti jo počna dostojnost v tisku, in predvsem v časopisu, ki je namenjeno v izobrazbo pripravstoma ljudstvu. Časopis, ne pozna dostojnosti, ni za med posrednimi ljudi; tak potiskan papir je edini za beznice in bordele. In tak ga je Kondatov "Glas svetja". V predzadnjem članku te je javnega sramotnega za Slovence v nemški berem: "Zavrnili jih dobiti vlogo v — tu je v dveh črkah — in to je v dveh črkah, katera se v dostojnosti ne izgovori. In nedolgo tega je na "Glas Smetja" pisal o nekem tisku, da "ni vreden, da ga pes p...". Tukaj dokazuje tato sramotna kropa, da še danes kdo po starih svetinjih in stražih; in to kidarijo potem ponuja jemljev čitalcem v hranu! — In tak ima se vedno čast, da ž njim polezijo dostojni ljudi? Skrajni čas je da sodruži krog "Proletareo", ktere ukvarjajo z žajfanjom zamorca, kratek za vselej pretrgajo to za njih zlastno polemiko. Kdor se peča s Konrom, sam sebe umaze. Norev, pijujoči vlačuge ne zameri nikhe, kar in kome klepeta, — in tako ne more tudi izlivanje gnojnike v "Glas Svobode" škoditi nobenemu dostojnemu članku. Hands off — od smrdljivega!

Na Hrvatskem imajo "veleizdajni proces", 33 oseb misijo, kartakole obesiti. Prav tako kakor v času katoliške inkvizicije: ako se posenim v razumnim ljudem ni moglo nagneti do živega, pa je bil "kriv" voverstva, in hajd ž njim na grmadu, zasuhnjene pod prepreco barbarsko dinastijo, vedno natezajo in bodo še natezali, dokler bodo načrti neumni, da se bodo pustili.

RAZNOTEROSTI.

Iz stranke.

J. Mahlon Barnes, narodni tajnik socijalistične stranke nas občina, da je izšel tiskan zapisnik inje sovjetne konvencije v Chicagu. Tiskan zapisnik so tudi druge razlike in vsa navodila, kakor tudi informacije glede stranke in njenih skupščin.

Na plenarni seji franeozke socialistične stranke je sodrug Vailant na podlagi dopisov iz Avstro-Ogrske, Srbije, Bosne in Hercegovine dejal, da bi Rusija s spletnim karjenjem rada nagnala Srbijo in Črnomorje na vojno. Naglašal je potrebo sloge vseh socialistov, da se hrani mir.

Bolgarska je poklicala trinajst letnikov rezervistov osme obmejne divizije v Stari Zagori na "orožne vaje". S tem je divizija postavljena v vojno stanje. Vlada pravi, da je moralna storiti to, ker se kaže v drinopoljskem okraju sumljivo turško vojaško gibanje.

Slovensko-angloška slovnica, Slovensko-angloški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stanejo \$1.00 in jo dobijo pri V. J. KUBELKA AND CO., 9 Albany St., New York, N. Y.

Da je M. V. Konda eden patentiran lažnjivev — in da se mu ne gre za drugo kakor za intrigo, dokazuje najasnejše sledenje:

V enih predzadnjih št. svojega lažnjivev kluka piše, da dolgujejo društvo J. E. blagajni nad 2000 tolarjev. Mi smo se informirali v uradu S. N. P. J. in videli črno na belem, da dolgujejo društvo le 497 tolarjev 84 centov na assessmentu. Na društ. znakih in upr. knjižicah pa dolgujejo 256 tolarjev in 20 centov.

Skupnega dolga je torej 754.04.

Konda toraj nalaže laže, obenem pa seveda misli, da je sedaj v uradu S. N. P. J. tak nered, kot

za časa njegove tajnikovanja.

Kar zna Konda, je edino zabavljanje in pa laž — stem hoče preživeti sebe, Mayerja in družino.

Bomo videli, če jo bo.

In glavnem so interesi ljudi in odgovor vzajemni. Pravi konflikti v gospodarskem življenju sicer v posameznem narodu, avto kakor med raznimi narodi. Čemu torej boj zaradi jezikov? Prava pregrešna vojska je

za duševno blago naroda, to bilo nekaj. A na taki moralni ravni niso naši sedanji nacionalni

izki interesni boji so to, ki jih imajo osebna sovraštva. Delo za evanđelje je večinoma ta boj.

Glasilo S. N. P. J. prinaša redno račune o poslovanju S. N. P. J. "Glas Svobode", t. j. Konda, pa menda misli, da ljudem, katerih jednote zastopa on, ni treba vedeti, kako stope računi. Gotovo mora biti tam nekaj grozno gnijlega!

Diete avstrijskih državnozborských poslancev misijo pavšalirati.

Vsek poslanec bi dobival na leto 6600 kron, podpredsedniki 12 do 15.000, predsednik pa 20 do 30.000 kron.

Jezikovno vprašanje na jugu menda nič ne zanima Bienerthove vade. Izdelala je zakon, s katereim naj bi se uredile jezikovne razmere na Češkem. Ne vidi pa, da so jezikovne razmere skoraj v celi državi babilonske in da je več kakor nezmiseln, reševati jih z jezikovnimi zakoni za posamezne vasi. Dočim zakupa vlada luknjico na enem koncu, se raztrga sukna na desetih drugih krajih in mizerija se vleče do sodnega dne.

Kar se godi zdaj po južnih deželah, bi moralno še slepi vlad odpreti oči ter jo pončiti, da je rešitev jezikovnega vprašanja, zlasti tam, kjer so Slovani pomešani z Nemci ali pa z litaljani, prav tako nujna kakor na Češkem. In če pogleda na vzhodno stran, mora spoznati, da tudi poljsko-rusinsko razmerje ne more za večnost ostati neizpremenjeno. Te-

daj bi pa moralna tudi razumeti, da se mora jezikovno vprašanje smatrati kot celota, ne pa kot sto posameznih vprašanj in da se mora tudi rešiti v celoti. V ničemer se ne kaže klaverne nesposobnosti avstrijskih vlad tako kakor v dilettantičnem krpanju narodnih razmer. Še bolj žalostno pa je, da trpe stranke to impotence, ki jemlje vsem narodom zmožnost razvoja in krepkega življenja.

Sodružni, kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu. Kadar kupujete, prosimo, omenite "Proletarca".

Kaj se ne da tajiti? Posledice, ki jih vidimo z lastnimi očmi ne moremo utajiti. Če so posledice, ki jih dosežemo vedno iste — ostanimo pri tem. To je, kar dela Trinerjevo ameriško zdravilno gorenje v popularno. Njega dober učinek za prebavljanje je neovržen, ker nastopi v vsakekem slučaju.

Pojavlji slabe prebave, kakor zguba apetita, zabuhlost ali rumenica, težkoče po jedi, zopornost, vzdigovanje, kislino riganje, bledost, zaprost, zavijanje, izpuščljivost in druge sitnosti so pozitivno preprečene po Trinerjevem ameriškem zdravilnim gorenkim vinom. Nikar odlašati, če mi slike preprečiti bolezni predno se v vas trdno ne ukorenini. Površ v lekarnah. Jos. Triner, 616-622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Zdravniški nasvet zastonj, po pošti.

V kratkem izide!

Primerno delo dobijo le, ako si zmožen angleščine.

Slovensko-angloška slovnica, Slovensko-angloški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stanejo \$1.00 in jo dobijo pri V. J. KUBELKA AND CO., 9 Albany St., New York, N. Y.

V. J. KUBELKA AND CO.

9 Albany St., New York, N. Y.

Najboljše in najfinje obleke so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16-18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobidi črno na belem, da dolgujejo društvo le 497 tolarjev 84 centov na assessmentu. Na društ. znakih in upr. knjižicah pa dolgujejo 256 tolarjev in 20 centov.

Skupnega dolga je torej 754.04.

Konda toraj nalaže laže, obenem pa seveda misli, da je sedaj v uradu S. N. P. J. tak nered, kot

za časa njegove tajnikovanja.

Kar zna Konda, je edino zabavljanje in pa laž — stem hoče preživeti sebe, Mayerja in družino.

Bomo videli, če jo bo.

In glavnem so interesi ljudi in odgovor vzajemni. Pravi konflikti v gospodarskem življenju sicer v posameznem narodu, avto kakor med raznimi narodi. Čemu torej boj zaradi jezikov? Prava pregrešna vojska je

za duševno blago naroda, to bilo nekaj. A na taki moralni

izki interesni boji so to, ki jih imajo osebna sovraštva. Delo za evanđelje je večinoma ta boj.

Glasilo S. N. P. J. prinaša redno račune o poslovanju S. N. P. J.

"Glas Svobode", t. j. Konda, pa menda misli, da ljudem, katerih

jednote zastopa on, ni treba vedeti, kako stope računi. Gotovo mora

biti tam nekaj grozno gnijlega!

Diete avstrijskih državnozborských poslancev misijo pavšalirati.

Vsek poslanec bi dobival na leto 6600 kron, podpredsedniki 12 do

15.000, predsednik pa 20 do 30.000 kron.

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 18th St.

CHICAGO, ILL.

◆◆◆◆◆

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 18th St.

CHICAGO, ILL.

◆◆◆◆◆

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 18th St.

CHICAGO, ILL.

◆◆◆◆◆

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 18th St.

CHICAGO, ILL.

◆◆◆◆◆

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 18th St.

CHICAGO, ILL.

◆◆◆◆◆

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovije modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

JUNGLE

Angleški spisal Upton Sinclair Z avtorjevem dovoljenjem prevaja Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.)

(Nadaljevanje.)

XXIV.

Navzlio vsem tem zaprekam je moral Jurgis vsak dan maberati toliko, da je imel za prenočišče in pihačo, aka ni hotel zmrzniti. Dan na dan je blodil v neznotnem mrazu po pustih ulicah, s srečem polnim trpkosti in obupa. Gledal je omikani svet sedaj z drugačnimi očmi kot prej, — odprle so se mu oči in videl je, kako povsod na svetu gospoduje le brutalna, surova moč, — kako je ves družabni red, ki so si ga izmislili bogatine, prikrojen le v ta namen, da podjarmi in tlači revče. On, Jurgis, je pripadal zadnjim; in ves svet okrog njega, vse življenje je bilo v njegovih očeh le ogromna kletka, v katerej dirja, kakor ujet tiger sempatija in preiskeju zelezne droge drugega za drugim, a vedno se le prepriča, da jih ni mogoče zdobiti. V divji borbi je podlegel sebični lakovnosti, in zdaj ga čaka neizprosen pogin; in vsa človeška družba je delovala na to, da svoji osodi ne uide. Kamorkoli se je tudi obrnil, povsod je naletel na nedpredorno omrežje svoje železne klette, povsod so ga spremljali sovražni pogledi. Dobrojeni, gladki policisti, kojim se je bojaljivo izognil, so svoje krepelje trdneje oprijemali, kadar so ga zagledali; gostilničarji so ga obdržali v očeh in ga zavidali za vsako minuto, ki jo je prebil po plačanem zapitku v pivnici; hiteč človeška množica na ulicah je bila napram njegovim milim prošnjam gluba, nebržna za njegovo bedo, polna jezev in preziranja, aka je obrnil na se pozornost. Misili so le náse, in, zanj ni bilo prostora med njimi. Zanj ni bilo prostora nikjer, — kamorkoli se je tudi ozrl, povsod se mu je usiljevalo to prepričanje. Vse je bilo tako urejeno, da mu je stopala ta grekna resnica živo pred oči: hiše s svojim močnim zidovjem, zaklenjenimi durmi in omrežnimi okni; z vsemi zemeljskimi zakladi napolnjena skladišča s svojimi železнимi izložbami in teškimi vratmi;; banke s svojimi neštetičnimi milijardami v železnih blagajnah in jeklenih hranihi.

In potem je nekega dne napočil veliki dogodek v njegovem življenu. Bilo je že pozno večer, in ni mu bilo mogoče zberači potrebne svote za prenočišče. Snežilo je, in begal je tako dolgo v snegu okrog, da je bil že ves bel in do mozga prezebel. Beračil je med množico, ki se je usipala iz gledišča, smuknil zdaj sem, zdaj tja, in se ni brigal niti za policiste, — nasprotno, še vesel bi bil, če bi ga prijeli in zaprli. Ko pa je res videl, da se mu blíža policist, se je pa vendar ustrial in zginil v stransko ulico. Nekaj časa je dirjal, potem se pa ustavil, ko je zagledal moža nasproti prihajati.

"Prosím, gospod," pričel je obične litanije, "podarite mi par centov za prenočišče. Zlomil sem si roko in ne morem delati, in v žepu nimam niti bora. Pošten delavec sem, gospod, in še nikdar v svojem življenu nisem beračil. Ni moja krivda, gospod"

Tako je Jurgis vedno nadaljeval, dokler mu ni nagovorjeni posegel v besedo; toda ta človek ga ni prekinil, vsled česar mu je beseda nenašla zastala, da ni znal naprej. Tuje je obstal, in Jurgis je zdaj opazil, da ne stoje prav trdno na nogah.

"Ka-aj pravite?" vpraša s teškim jezikom.

Jurgis je spet začel od kraja in govoril počasi in razločno; ni pa še skončal do polovice svoje pripovesti, ko mu oni poda roko in se nasloni na njegovo ramo. "Ti revež, ti!" pravi. "Imel si smolo, kajne?"

Nenadoma pa omahne in objame Jurgisa z eno roko za vrat. "Tudi jaz imam smolo, bratec," reče. "Vrag vzemti vse skupaj!"

Stala sta tikoma pri svetilki, in Jurgis si je mogel za trenotek svojega novega znanca nekoliko natačneje ogledati. Bil je to še mlad človek približno osemnajstih let, z lepim, še otroškim obrazom. Nasil je visok, svetl cilinder in eleganten, mehak površnik z ovratnikom iz kožuhovine; in prijazno se je smehtjal Jurgisu. "Meni tudi prede slaba, ljubček moj," reče. "Moj oče je okrutnež, drugače bi ti pomagal. No, kaj je s teboj?"

"Bil sem v bolnišnici."

"V bolnišnici?" zaklječi mladi človek, še vedno se prijazno smreč. "To je prehudo! Ravnatak, kakor teta Polly — sakra — teta Polly je tudi v bolnišnici, — stara tetka ima dvojke. Kaj pa ti je?"

"Roko sem si zlomil," začne Jurgis.

"Tako?" odvrne oni sočutno. "Ne bo nič hudega, — bo že spet boljše. Rad bi, da bi tudi moja šla v vragu, brate, — resnično, rad bi. Potem bi lepše z mano ravnali, — sakra — drži me, bratec, da ne padem! Kaj želiš od mene?"

"Lačen sem, gospod," reče Jurgis.

"Lačen? Zakaj pa ne večerjaš?"

"Niman denarja, gospod."

"Nimaš denarja! Ha, ha — midva morava biti prijatelja, brate, — prav kakor jaz! Tudi jaz niram okroglega, — čisto suh! Zakaj pa ne greš domov, kakor jaz?"

"Niman doma," reče Jurgis.

"Nimaš doma! Tuje v Chicagi, kaj? Sveta nebesa, to pa je hudo! Le kar z menoj pojdi na moj dom, — da, krasna misel! Pojd z mano in večerjav z mano, — saperlot! Strašno dolgčas — nikdo doma! Oče v Evropi — Bubby na ženitvanjskem potovanju — Polly s svojimi dvojki "šla v Rim" — vse je odpotovalo! Moram se pač pijači zateči — ni drugače! Le stari Ham stoji poleg in streže, — predolgočasno. — Ná-a, pa že grem raje v klub, veš! Toda spati ne smem tam — oče tako odredil, — vsak večer moram domov; t! ali si kdaj kaj takega že slišal?" Ali ni vseeno, če pride domov zutra?" mu pravim. "Ne, sinek, vsak večer, sicer ne bo drobiž!" To je prav moj oče, trd ko želete, ti rečem! Naročil je staremu Hamu, da naj pazi, — celo službeni voha za mano, — kaj si misli o tem, kaj? Tako miren, tih, prider dečko, kakor sem jaz — strela! — in oče ne more drugače v Evropo — gromska strela! in me pustiti v miru. Sramotno, kaj? In vsak večer moram domov, vedno kadar pričenja biti najbolj prijetno, sto medvedov! Tako je z mano — in zato sem zdaj tu! Spet sem se moral odtrgati od svoje muci, — strela! — celo jokala je dekle. Kaj praviš ti k temu, prijatelj? "Spusti me, srček," ji rečem, "pridej jutri večer spet, — moram oditi, ker me kliče dolžnost! Zdravstvuj, zdravstvuj, moja draga, — Na svidenje, na svidenje, moj srček!"

Zadnje besede so bile neka pesem, in mladi gospodič je začel povativi glasno in z otožnim glasom, držeč Jurgisa okrog vrata. Jurgis se je začel s strahom okrog oziрат, ker se je bal, da bi kdo zraven prisel. Bila pa sta še vedno sama.

"A jaz pridev prav lahko domov," je mladi človek kljubovalno nadaljeval. "V stanu sem — ni strela! — in morem svojo voljo doseči, ako hočem, to mi smeš verjeti. Freddie Jones ve, kaj hoče! In nikogar ne rabim, da bi me domov vodil, — kaj si vendar misliš? Ali sem mar pjan, kaj? Da, poznam te, tako mi vedno pravi. "Ampak jaz sem ravnatak trezen ko ti, ljubica," ji rečem nato. In ona odgovori: "Imaš prav, Freddie," (kajti povedati ti moram, da je moja ljubica zvita lisica), — toda jaz ostanem doma, ti pa greš ven v mraz!" "Zloži o tem pesnicu, moj lepi srček," ji rečem. "Ne bodi bedast," moj fantič," mi odgovori. "Daj, da ti pokličem kočijaža, Freddie! Bodи vendar pameten!" "Jaz si lahko kočijaža vzamem sam; dobro vem, kaj delam, mi smeš verjeti!" — Kaj praviš nato, dragi moj! Hočeš li iti z mano domov in z mano večerjati? Bodи tako prijazen in privoli v to, — ne bodi ponosen! Smolo imāš, kakor jaz, in zato me lahko razumeš; sreča imāš na pravem mestu, to že vidim!

(Dalje prihodnjih.)

NOVOSLOVANSTVO IN SOCIALIZEM.
(Konec.)

In velika novodobna ideja socializma nam bije z vseh konec in krajev velikega sveta v obraz v krepko razvijajoči se socialno-demokratični stranki! Ako abstrahiramo vse odtenke različnih novodobnih naziranj, potem nam stoji nasproti le eno novodobno svetovno naziranje, monizem in žnjim naturalizem in socializem. In temu novodobnemu naziranju stoji nasproti starodobno svetovno naziranje, naziranje versko in dualistično. Ali pa si, recimo, stojita nasproti naziranje stvarstva in naziranje evolucije: na eni strani velika socialna ustroja, cerkev in država, z dognami in zakoni, oboje kot izraz sile, na drugi strani človeštvo, gibajoče in razvijajoče se prosto preko ozkih mej, ki mu jih stavljajo dogme in zakoni, cerkev in država. Dr. Vošnjak se ogibilje skrbno svetovnega naziranja socializma, ker je recimo, klub svoje stremljenju po višjem horizontu, še vedno vkopan v ozka domaća tla, iz katerih je vzrastel.

Ako bi bil dr. Vošnjak za podlago narodnosteni program socialno-demokratične delavske stranke avstrijske, kakor je bil sklenjen na brnščem zboru že leta 1899, program, ki je izdelal upravljensko na podlagi znanstvenega socializma, bi bil moral priti do vse drugega odgovora na vprašanje novoslovenske ideje, kakor je prišel. V prvem stavku narodnostenega socialno-demokratičnega programa se poudarja: "da narodnostni boji, taki, kakor so sedaj, t. j. z malenkostnega teritorialnega stališča, ovirajo kulturni razvoj ljudstva, to se pravvi narodnih mas. Vzrok narodnostenih bojev je politična zaostalost javnih naprav. Narodnostni boji so sredstvo vladajočih meščanskih, fevdalnih in kapitalističnih razredov, da si ohranijo svojo razredno premoč in do branjija, da ne pride ljudstvo, t. j. narodna masa kot taka do krepkega izraza in do samovlade. Predpogoj ureditve narodnostenega vprašanja je torej ureditev javnega življenga po principu enake pravice in pameti kot kulturne zahteve. Ta enaka pravica kot kulturna zahteva pa je mogoča le v demokratičnem občestvu, t. j. v občestvu, kjer padajo privilegijski posameznih razredov in pride človek in njegovo kulturno delo do neomejene polne veljave." Prost razvoj vsake narodnosti je mogoč le na podlagi enake pravice in podstranitvi vsake razredne premoči. Nemogoče pa je, razen po narodnostenem programu socialističnem, da bi se kultura prosto razvijala, ako narodi ne vidijo in ne priznavajo med seboj solidarnosti pri kulturnem delu". Ali ne dobiti tu tudi dr. Vošnjak in vsak razumnik odgovor na vprašanje novoslovenske ideje? In kako je to, da celo dr. Vošnjak pravi, da se danes še ne more govoriti o kulturnem programu? Ali ni kulturni program za vse narodnosti celega sveta eden? Ali ni smoter in cilj vseh narodnosti eden? Saj je kultura vsake narodnosti le vejica, ki raste iz večje veje in iz skupnega debla. Saj se ne da ločiti kultura enega naroda od kulture drugega naroda. Saj je v razraščanju in vzražanju ene narodnostenute kulture nad drugo in v drugo ves napredek človeške kulture. Mari si bodo Slovani delali drug kulturni program nego Romani in Germani? Ali ne stremi ves razvoj človeka k enemu cilju?

Ako je narodnost etična pričen, potem je tudi vsaka najmanjša vejica narodnostenega organa potrebna celemu drevesu. Zgodovina in razvoj slovanskih plemen v Avstriji, zgodovina Slovencev, ki so se odstranili od Hrvatov, Slovakov, ki so se ločili od Čehov, Malosusov, ki so se ločili od Velikorosov, kaže, da se tudi narodnosti, kot etična pričen naravnim potom razvijajo. In lahko rečemo, da v svojem razvoju slovanski narod stope mnogo bliže etični prični, nego pa veliki narodi germanski in romanski, kjer so ravno historične državne s silo zatire razvoj prvotnih organizmov. Ker Slovani nismo imeli svoje državne, tudi tuja država ni oviral, da celo pospeševala naravnji razvoj najmanjši narodnosti kot etičnih pričen.

Kakor bi se bil dr. Vošnjak oziroma na ta veliki horizont novodobne socialne struje, je pač moral uvideti, da je Hrbarjeva novoslovenska ideja brez vsebine. Vse, kar se je po izjavah drja. Kramar, Ivana Hribaja in po časnikih moglo posneti, kar se je iz tega zbirala danes na slovanskem jugu "hrvatsko legijo" in "srbsko legijo", če ne malenkostni živilski milieu, iz katerega se te legije

Nova vera — novi Bog.

(MODERNO NAZIRANJE O BOGU.)

(Nadaljevanje.)

Po Ingersollovih spisih za Slovence predelal IVAN KAKER.

Resnično! Mislečemu človeku ni teško raztolti, kako so nastali vsi ti bogovi in maliki. Vsi so skoz in skoz človeškega izvora, človek sam jih je ustvaril vse, ž njim so stopili na svetovno pozorisče, in s svojimi stvaritelji so spet odstopili, ko so odigrali svojo vlogo. Ako bi danes zavladale iste razmere, povabil bi se spet ravno takci bogovi. Ne le da je človek svoje bogove sam ustvaril, ustvaril jih je celo iz ravnoiste snovi in tvarine, ki je obdajala njega. Navadno jih je dal svojo lastno obliko in podobbo; upodobil jih je z rokami, glavo, nogami, očmi, ušesi in jezikom. Vsak bog je govoril v matrinščini dotičnega naroda, in bil podvržen tudi vsem tistim zgodovinskim, zemljepisnim, zvezdoslovnim in narodopisnim zmotam, v katerih so živeli sami in ki so bile lastne dotične narodu. Noben bog ni v tem nadkriljeval svojega ljudstva, ki ga je ustvarilo. Zamoreci upodabljajo svoje bogove s črno kožo in volni podobnimi lasmi. Mongole je dajal svoj rumeno barvo in temne, mandljaste oči. Judom ni bilo dovoljeno upodabljati boga; ako bi jim bilo dopuščeno, bi danes njih Jehova gotovo videli s črno, polno brado, bledim, podolgastim obličjem, zakrivenim nosom in dolgimi kodri. Zevs (najvišji starogrški bog) je bil polnokrvni Grk, in Jupiter (vrhovni bog starih Rimljancev) bi po svojih duševnih in telesnih lastnostih prav tako lahko bil kak rimski senator. Bogovom egiptiškim je odsevala obrazca ona udana potrežljivost in tisti tožnili, krotki pogled ljubezni polnega in globoka požnega ljudstva, ki jih je ustvarilo. Bogovi severnih krajev se nam predstavljajo zaviti v tople kožuhe, oni v vročih tropičnih krajih pa nagi. Indijski bogovi se upodabljajo včasih jezdeči na slonih, bogovi na otočju Velikega oceanja so bili izvrstni plavači, in božanstva Eskimov in drugih ljudstev arktičnega ozemlja pa ljubijo sosebno mast morskega kita. Skoro vsa ljudstva so podobe svojih bogov izrezovala iz lesa, slikala, ali izklesavala, in s tem umoviti to nižja, zabitja ljudska masa ravnala navadno tako kot s pravimi bogovi, ki so jih one podobe predočevale, — in tem malikom in krivim bogovom so veljale in veljajo še danes molitve in žrte!

V mnogih "paganskih" deželah je že dandanes običaj, da se ljudstvo, aka se čuti po svojih bogovih znamenjano in se njih prošnje navzlie dolgotrajnim gorečim molitvam niso uslišale, odkrija svojih malikov kot nepotrebnih bogov, ki so popolnom za nič, ali pa jih razčljaljivo kolne in pretepe na jasno sramoten način. "Kaj si neki domisljuješ, ti ničvredna meinea," — se pač potem sliši, — "dajamo ti za stanovanje krasen templj, oblačimo te v zlato, hranimo te z najizbranejšimi jedili in darujemo ti miro in kadilo, — a navzlie vsej naši skrbnosti si toli ne hvaležen, da nam naši prošnje ne uslišiš?" Potem telebenejo boga s prestola na tla in ga vlačijo po blatinah cest. Če se pa tem časom želje ljudstva izpolnijo, potem osnažijo in očistijo svojega malika s slovenskimi obredi, pripeljejo ga nazaj z velikim pomponom in ga zopet postavijo v templju na prejšnji ligo???

rekrutirajo, in bastraktna ideologija, odtrgana od realnega življenga. Kaj pa pomeni entuziazem za črnogorskega kneza na srbske Obrnoveče in Karagjorgjeviče, če ne najpuhlejši, najzastarejši historizem, ki vodi do samovlado, pa se priborite do prostega razvoja vsah narodnosti od največje do najmanjše. Razvijale se bodo kakor vejice in veje orjaškega drevesa človeštva in slovenskega vejice se bo opirala ob hrvaško in češko in vse ob veliko rusko in le-ta raste iz skupnega debla indogermanskega.

Iz splošnega kulturnega programa pa se da po izkušnji in zgodovini človeštva natančno določiti, katere stike potrebuje slovenski narod s sosednjimi slovenskimi in sosednjimi germanski in romanski narodi. Vsekakor je predpogoj "novoslovenske ideje", da se jezik vsakega plemena razvija na domačih tleh in iz sebe ter se polnuje iz sosednjih slovenskih jezikov organičnim potom, t. j. da zajme tam le tiste besede, ki so bile kdaj skupne, ali pa le tiste besede, ki so se iz prvotnega debla organično razvijale in lahko vsled tega postanejo skupne.

Doseča drugo vprašanje pa je vprašanje po občevalnem jeziku. To vprašanje reši potreba in življenje samo. Kadar bodo imeli socialne, ekonomične in politične stike s Čehi, se bodo imeli češki za praktično rabo v življenu, in obratno! Kadar bodo imeli take stike z Rusi, se bodo učili ruščine. In tudi to vprašanje se reši le potom splošne avtonomije, ker se le po tej pride do obče socialne, ekonomične in politične stike in šele po tej poti samo nastopi z vso silo praktično vprašanje občevalnega jezika. Tako se mora brez vsake narodne organizacije priti do občevalnega jezika srbskega. Dobimo skupni, ekonomični stik med Jugoslovani, pa postane srbski jezik brez šole, brez sile in brez agitacije jugoslovanski občevalni jezik!

Novoslovenske ideje torej niso ne more biti. Vzgoja naše akademične mladeži pa se mor